

**Επιμορφωτική Ημερίδα για τη Διδασκαλία των Ελληνικών (Φεβρουάριος - Απρίλιος 2016),
για Διευθυντές/Διευθύντριες (Δίκτυα Σχολείων ΕΔΕ):
Ενσωμάτωση Δεικτών στη Γλωσσική Διδασκαλία**

Πλαίσιο Σχεδιασμού και Οργάνωσης Διδασκαλίας

Ενότητα που αφορά στη διδασκαλία (βάσει του σχολικού γλωσσικού εγχειριδίου): «Για να γελάσουμε» (Γ' τεύχος, σ. 58 - 66)

Τάξη: Β' Δημοτικό Σχολείο: Περνέρα

Ημερομηνία: 21 Μαρτίου 2016

Δίκτυο Σχολείων ΕΔΕ: Ανδρέα Θεοδωρίδη

Για τον σχεδιασμό και την οργάνωση της διδασκαλίας συνεργάστηκαν οι:

Στάλω Μιχαήλ (Εκπαιδευτικός), Μαρία Παπανδρέου (Σύμβουλος Ελληνικών και Λειτουργός Παιδαγωγικού Ινστιτούτου για τα Ελληνικά)

1.Συνοπτική παρουσίαση ανάπτυξης της διδασκαλίας

1.1.Τι έχει προηγηθεί της διδασκαλίας:

Αφορμή για την ενασχόληση των παιδιών με την ενότητα «Για να γελάσουμε» ήταν οι Απόκριες. Η συγκεκριμένη ενότητα είναι κοντά στις εμπειρίες και κυρίως τα ενδιαφέροντα των μαθητών/μαθητριών της Β'3 τάξης.

Σε σχέση με την ενότητα αυτή, στο μάθημα των Ελληνικών, εργαστήκαμε ως ακολούθως:

- Πρόεκυψε ο προβληματισμός «Εδώ γελάμε;», με σκοπό να διερευνήσουμε και την αρνητική διάσταση των αστείων
- Ιδεοθύελλα, με βάση τις εμπειρίες των μαθητών/μαθητριών
- Αξιοποιήσαμε ανέκδοτα που γνώριζαν οι μαθητές/μαθήτριες, όπου διαφάνηκε η ρατσιστική διάθεση τέτοιων αστείων, καθώς και το ανέκδοτο από το βιβλίο μαθητή σελ.59.
- Μελετήσαμε τη διαχρονικότητα του χιούμορ (βιβλίο σελ. 61) και την ανάγκη του ανθρώπου να γελά.
- Επιχειρηματολογήσαμε για το πότε και με τι γελάμε, ενώ μετατρέψαμε αστεία που αναφέρονται εις βάρος συγκεκριμένων ομάδων πληθυσμού σε ουδέτερα και τα αξιολογήσαμε με κριτήριο την παραγωγή γέλιου.
- Μελετήσαμε το ποίημα «Μακαρόνια» (βιβλίο μαθητή σελ.65) και ασχοληθήκαμε με απροσδόκητους συνδυασμούς σύνθετων λέξεων, με σκοπό την παραγωγή γέλιου.

Επιμορφωτική Ημερίδα για τη Διδασκαλία των Ελληνικών (Φεβρουάριος 2016 - Απρίλιος 2016),
για Διευθυντές/Διευθύντριες (Δίκτυα Σχολείων ΕΔΕ): Ενσωμάτωση Δεικτών στη Γλωσσική Διδασκαλία

Ομάδα Εργασίας Ελληνικών (Δημοτική Εκπαίδευση)

- Αναλύσαμε τον αστείο μύθο του Αισώπου «Η αλεπού, ο γάιδαρος και το τομάρι λιονταριού», ο οποίος ήταν σε μορφή *κόμικς*. Στη συνέχεια, μετατρέψαμε τα πρωτοπρόσωπα ρήματα σε τριτοπρόσωπα.
- Με τη χρήση βέννειου διαγράμματος, εντοπίσαμε ομοιότητες και διαφορές, ως προς το περιεχόμενο του πιο πάνω μύθου με το χιουμοριστικό τραγούδι «Ήταν ένας γάιδαρος».

Στη συγκεκριμένη διδασκαλία, επικεντρωνόμαστε στη διασκευή του μύθου του Αισώπου «Ο Γάιδαρος κι ο Λύκος». Πρόκειται για ένα ποίημα από την ιστοσελίδα [Happy Parenting.gr](http://HappyParenting.gr). Ως προς την κατανόηση γραπτού λόγου επιδιώκεται όπως οι μαθητές/μαθήτριες αναπτύσσουν/διατυπώνουν προβλέψεις και ερωτήματα για το περιεχόμενο του κειμένου, με βάση την εικόνα και τους χαρακτήρες του κειμένου. Επιπλέον, επιδιώκεται όπως οι μαθητές/μαθήτριες αναγνωρίζουν τη χρονική αλληλουχία του αφηγηματικού κειμένου και παρουσιάζουν τους χαρακτήρες. Τέλος, επιδιώκεται όπως οι μαθητές/μαθήτριες αξιολογούν το κείμενο, με βάση τις προσωπικές τους εμπειρίες και τις προϋπάρχουσες γνώσεις τους.

Ως προς την παραγωγή γραπτού λόγου, επιδιώκεται όπως οι μαθητές/μαθήτριες μετασχηματίσουν το ποίημα σε αφηγηματικό πεζό κείμενο, προκειμένου να φανεί η ανάγκη χρήσης χρονικών φράσεων ή λέξεων, κατά την αναδιήγησή του. Τέλος, επιδιώκεται η αξιολόγηση του παραγόμενου κειμένου, όσον αφορά στον μετασχηματισμό του, με την πρόσθεση χρονικών φράσεων ή λέξεων.

Ειδικότερα, οι επιδιώξεις που προαναφέρονται, συνοψίζονται στους πιο κάτω Δείκτες:

Κατανόηση Γραπτού Λόγου

Δείκτες Επιτυχίας	Δείκτες Επάρκειας
1. Τοποθετούν ένα κείμενο σε πλαίσιο (θεματικό, επικοινωνιακό, κοινωνιοπολιτισμικό)	
1.4. Αξιοποιούν στρατηγικές κατανόησης, για εντοπισμό βασικών και υποστηρικτικών πληροφοριών και εξαγωγή αρχικών συμπερασμάτων	1.4.1. Απιολογημένες προβλέψεις για το περιεχόμενο του κειμένου, με βάση την εικόνα και τους χαρακτήρες του κειμένου με παντομίμα (μη γλωσσικά στοιχεία)
2. Αναγνωρίζουν τον τρόπο που οργανώνεται και λειτουργεί ο λόγος σε επίπεδο κειμένου, πρότασης, λέξης	
2.4.2.3. Αναγνωρίζουν συμβάσεις που αφορούν στη δομή αφηγήσεων	2.4.2.3. Απλή μορφοποίηση αφηγηματικού κειμένου με χρονική αλληλουχία και παρουσίαση χαρακτήρων
3. Αξιολογούν και κρίνουν ένα κείμενο ως προς τη λειτουργία και το περιεχόμενό του	
3.2. Κρίνουν τον τρόπο που η προσέγγιση του ίδιου θέματος σε διαφορετικά κείμενα επηρεάζει τους ίδιους ως αναγνώστες	3.2.2. Ομοιότητες-διαφορές μεταξύ κειμένων διαφορετικού είδους (ποίημα-μύθος)

Παραγωγή Γραπτού Λόγου

Δείκτες Επιτυχίας	Δείκτες Επάρκειας
1. Τοποθετούν ένα κείμενο σε πλαίσιο (θεματικό, επικοινωνιακό, κοινωνιοπολιτισμικό)	
1.1. Καθορίζουν συγκεκριμένη ανάγκη για επικοινωνία και δράση, που σχετίζονται με οικείες εμπειρίες	1.1.1. Ενότητα που σχετίζεται με το θέμα «Εδώ γελάμε;»
2. Αναγνωρίζουν τον τρόπο που οργανώνεται και λειτουργεί ο λόγος σε επίπεδο κειμένου, πρότασης, λέξης	
2.3.2.3. Αξιοποιούν συμβάσεις που αφορούν στη δομή κειμένου, για να αφηγηθούν γεγονότα με χρονική αλληλουχία και παρουσίαση χαρακτήρων	2.3.2.3.1. Απλή μορφοποίηση αφηγηματικού κειμένου με χρονική αλληλουχία
3. Αξιολογούν και κρίνουν ένα κείμενο ως προς τη λειτουργία και το περιεχόμενό του	
3.2. Μετασχηματίζουν το περιεχόμενο και μορφή ενός κειμένου, με βάση δοσμένα ή προσωπικά κριτήρια	3.2.1. Βελτιώσεις περιεχομένου με περιεχομένου με την πρόσθεση γλωσσικών στοιχείων (χρονικές φράσεις, λέξεις)

1.2. Τι προγραμματίζεται να γίνει στο πλαίσιο της συγκεκριμένης διδασκαλίας:

- **Σύνδεση με το τι έχει προηγηθεί**

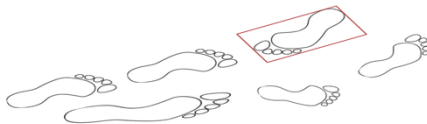
Οι μαθητές/μαθήτριες ακούν από την εκπαιδευτικό ένα ρατσιστικό ανέκδοτο. Στη συνέχεια, καλούνται να επιχειρηματολογήσουν, κατά πόσο το ανέκδοτο ήταν επιτυχημένο ή όχι, αξιοποιώντας τις προϋπάρχουσες γνώσεις τους (εντοπισμός αρνητικής διάστασης ενός αστείου).

- **Υποθέσεις**

Οι μαθητές/μαθήτριες διατυπώνουν υποθέσεις για το περιεχόμενο του κειμένου που θα ακολουθήσει, λαμβάνοντας υπόψη την εικόνα, η οποία προβάλλεται στον πίνακα. Ακολουθώντας, με τη βοήθεια παντομίμας, προβλέπουν ποιοι θα είναι οι ήρωες του κειμένου. Οι υποθέσεις αυτές θα αξιοποιηθούν για έλεγχο, αφού γίνει η πρώτη ανάγνωση του κειμένου.

- **«Μαντεύω την ιστορία...»**

Δίνονται οι στροφές του ποιήματος στην ομάδα, ανακατεμένες. Οι μαθητές/μαθήτριες προσπαθούν να βάλουν τις στροφές σε σειρά, ώστε το κείμενο που θα δημιουργηθεί, να βγάζει νόημα. Κάθε ομάδα βάζει στο πάτωμα από μία στροφή, με τη σειρά που θεωρεί ορθή, πάνω σε σύμβολα με σχήμα πατούσας, τα οποία καταλήγουν κάτω από τον πίνακα, όπου θα προβληθεί το αυθεντικό ποίημα.

- **Ανάγνωση κειμένου**

- **Μεγαλόφωνη ανάγνωση - Ερμηνεία κειμένου**

Γίνεται μεγαλόφωνη ανάγνωση κειμένου, από την εκπαιδευτικό. Οι μαθητές/μαθήτριες καλούνται να σημειώσουν πάνω στο κείμενο τα ακόλουθα σύμβολα:

Σύμβολο-Κώδικας	Αποκωδικοποίηση
	Βρήκα σημεία που με έκαναν να γελάσω.
X	Βρήκα σημεία που υποδεικνύουν χιούμορ εις βάρος άλλου.
	Βρήκα σημεία που μου δημιουργούν έντονες εικόνες.

Ακολουθεί ανακοίνωση της αποκωδικοποίησης των συμβόλων και λύνονται τυχόν απορίες.

Στη συνέχεια, υποβάλλονται ερωτήσεις στους/στις μαθητές/μαθήτριες, σε παιγνιώδη μορφή, τύπου κουίζ, οι απαντήσεις των οποίων ελέγχονται μέσω του διαδραστικού πίνακα, όπως αυτές που, ενδεικτικά, ακολουθούν:

- **Πολυδιάστατες ερωτήσεις κατανόησης**

- **Πληροφοριακές Ερωτήσεις (Literal): Εντοπισμός και εξαγωγή πληροφοριών που εντοπίζονται ρητά στο κείμενο. Ενδεικτικά:**

- Ποιοι είναι οι ήρωες της ιστορίας μας;

- **Συμπερασματικές- Επαγωγικές Ερωτήσεις (Inferential): Κατανόηση και ερμηνεία κειμένου. Αξιοποιούνται προϋπάρχουσες γνώσεις και συσχετίζονται με πληροφορίες του κειμένου. Εξάγονται συμπεράσματα. Ενδεικτικά:**

- Ποιο ήταν το σχέδιο του γαιδάρου;
- Τι είδος κειμένου είναι αυτό που διαβάσαμε; Αιτιολογήστε την απάντησή σας.

- **Αξιολογικές-Κριτικές Ερωτήσεις (Evaluative-Critical): Προβληματισμός και αξιολόγηση αναφορικά με το περιεχόμενο του κειμένου. Αναπτύσσονται αξιολογικές κρίσεις, σε σχέση με το κείμενο. Εκφράζονται προσωπικές απόψεις και κατατίθενται νέες ιδέες. Ενδεικτικά:**

- Ποιος από τους ήρωες συμπεριφέρθηκε πιο έξυπνα και γιατί;

Επιμορφωτική Ημερίδα για τη Διδασκαλία των Ελληνικών (Φεβρουάριος 2016 - Απρίλιος 2016), για Διευθυντές/Διευθύντριες (Δίκτυα Σχολείων ΕΔΕ): Ενσωμάτωση Δεικτών στη Γλωσσική Διδασκαλία

- Μπορείτε να εντοπίσετε χρονικές φράσεις ή λέξεις στο ποίημα;
- Ποια σημεία σας έκαναν να γελάσετε;
- Μπορεί να ενταχθεί το συγκεκριμένο κείμενο στην ενότητα που μελετάμε; Γιατί;
- Ομαδική εργασία: χρησιμοποιήστε το βέννιο διάγραμμα και συσχετίστε/συγκρίνετε το σημερινό μύθο με τον μύθο «Ο γάιδαρος, η αλεπού και το τομάρι λιονταριού» που έχετε διδαχθεί.
- Μπορείτε να εντοπίσετε το επιμύθιο του μύθου «Ο Γάιδαρος κι ο Λύκος»; (Δίνεται χρόνος για σχόλια)

• **«Σχεδιάσε το για να το ερμηνεύσεις»**

- **Σχεδιάζονται και περιγράφονται αξιολογικά τα επεισόδια της ιστορίας**

Οι μαθητές/μαθήτριες ενθαρρύνονται να συνεργαστούν με τον διπλανό τους και, σε δοσμένο χρόνο, να σκισάρουν μία εικόνα από το ποίημα, η οποία τους δημιουργήθηκε πιο έντονα, κατά τη διάρκεια της πρώτης ανάγνωσης. Στη συνέχεια, η κάθε δυάδα, τοποθετεί στη χρονική γραμμή της λογοτεχνικής αφήγησης το δικό της σκίτσο.

Οι μαθητές/μαθήτριες δουλεύουν με το εργαλείο που απεικονίζει «μία ανοιχτή παλάμη» και ζητείται από αυτούς/ές, όπως συνεργαστούν με την ομάδα τους για να γράψουν «στο κάθε δάκτυλο του χεριού», μία σύντομη πρόταση, η οποία αποτελεί το κύριο νόημα της κάθε στροφής-εικόνας. Ακολουθώντας, ένα παιδί καλείται να αναδιηγηθεί τον μύθο με την βοήθεια των προτάσεων που είναι γραμμένες στα «δάχτυλα». Επικροτούμε το παιδί αν χρησιμοποίησε χρονικές λέξεις ή φράσεις κατά την αφήγηση. Στην περίπτωση που δεν χρησιμοποίησε χρονικές λέξεις ή φράσεις, προβληματίζουμε τα παιδιά, ώστε να διαπιστώσουν την έλλειψη χρονικών λέξεων ή φράσεων. Δίνονται σε κάθε ομάδα καρτέλες με χρονικές λέξεις ή φράσεις. Οι μαθητές/μαθήτριες ενθαρρύνονται να συνεργαστούν και να επιλέξουν ανάμεσα στις χρονικές λέξεις και φράσεις που τους δόθηκαν, ποιες θεωρούν πιο κατάλληλες, ώστε να αναπαραγάγουν, προφορικά, το αφηγηματικό κείμενο που διδάχθηκαν.

Η διδασκαλία ολοκληρώνεται με την αξιολόγηση των κειμένων τους, η οποία θα πραγματοποιηθεί μέσα από το παιγνίδι «Σπασμένο τηλέφωνο». Δυο μέλη από μία ομάδα στέκονται όρθια και ο ένας βγαίνει εκτός τάξης. Μία άλλη ομάδα καλείται να αφηγηθεί στον όρθιο μαθητή τον μύθο, χρησιμοποιώντας τις χρονικές φράσεις ή λέξεις τις οποίες έχουν σημειώσει. Ταυτόχρονα, οι μαθητές-παρατηρητές των υπόλοιπων τριών ομάδων σημειώνουν τις χρονικές λέξεις ή φράσεις που ακούγονται κατά την αναδιήγηση, ενώ η τέταρτη ομάδα συμπληρώνει τα βαγόνια του τρένου, τα οποία υπάρχουν αναρτημένα στην τάξη, με χρονικές λέξεις ή φράσεις που δεν υπήρχαν πριν. Ο όρθιος μαθητής καλείται να αφηγηθεί τον μύθο στον μαθητή που ήταν έξω, όπως ακριβώς τον άκουσε. Η συγκεκριμένη δραστηριότητα, επιδιώκει την αναπαραγωγή των χρονικών λέξεων ή φράσεων, για αυτό και καταμετρούνται, στο τέλος,

Επιμορφωτική Ημερίδα για τη Διδασκαλία των Ελληνικών (Φεβρουάριος 2016 - Απρίλιος 2016),
για Διευθυντές/Διευθύντριες (Δίκτυα Σχολείων ΕΔΕ): Ενσωμάτωση Δεικτών στη Γλωσσική Διδασκαλία

οι χρονικές λέξεις ή φράσεις που κατάφερε να χρησιμοποιήσει ο δεύτερος μαθητής που αναδιηγείται τον μύθο. Η συγκεκριμένη δραστηριότητα αποτελεί το προσχέδιο για παραγωγή γραπτού λόγου, η οποία θα ακολουθήσει.

1.3. Τι προγραμματίζεται να ακολουθήσει μετά τη διδασκαλία:

Στηριζόμενοι στο επιμύθιο «Στη ζωή μας είναι καλύτερο να ασχολούμαστε με αυτά που γνωρίζουμε, παρά με κάτι που δεν κατέχουμε και δεν ανήκει στις αρμοδιότητες μας», οι μαθητές/μαθήτριες θα προβληματιστούν κατά πόσο συμφωνούν ή διαφωνούν και θα κληθούν να παραγάγουν ένα αφηγηματικό κείμενο ως συνέχεια του μύθου «Ο Γάιδαρος κι ο Λύκος». Απαραίτητη είναι η χρήση χρονικών λέξεων ή φράσεων και η παραγωγή γέλιου. Τέλος, θα δοθεί η ευκαιρία στα παιδιά να παρουσιάσουν τις εργασίες τους στην ολομέλεια της τάξης, με τη χρήση θεατρικών συμβάσεων.